VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen

4.11.2021

Hallitusohjelma – Osallistava ja osaava Suomi

- Kestävän talouden Suomi
- Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi
- Suomi kokoaan suurempi maailmalla
- Turvallinen oikeusvaltio Suomi
- Elinvoimainen Suomi
- Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi
- Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi ← Sote-uudistus
- Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi

Suomi 2030 on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävän kehityksen yhteiskunta.

Sote-uudistuksen tavoitteet

- Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut palvelut kaikille suomalaisille
- Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- Hillitä kustannusten kasvua
- Parantaa turvallisuutta

Sote-uudistuksen aikataulu 2020-2024

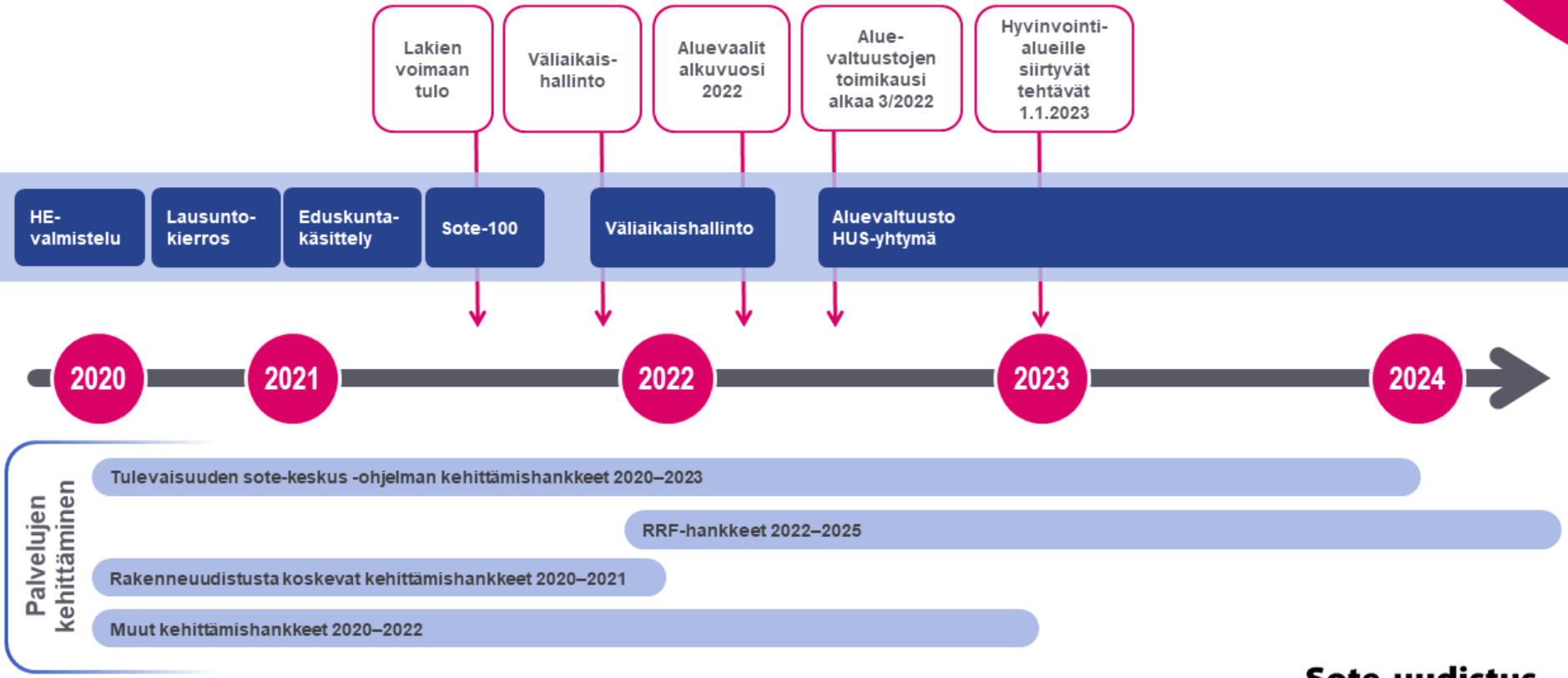

Uusi rakenne

Hyvinvointialue: yksi päätöksenteko, johto ja rahoitus

Hyvinvointialue

- Perus- ja erityistason palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu yhdellä järjestäjällä
- Yksi järjestäjä mahdollistaa toiminnallisen integraation ja toiminnalliset uudistukset
- Järjestäjällä vastuu palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuuksista
- Mahdollisuus kohdentaa voimavarat tasaisesti
- Pelastustoimi on soten kanssa rinnakkainen, itsenäinen toimiala

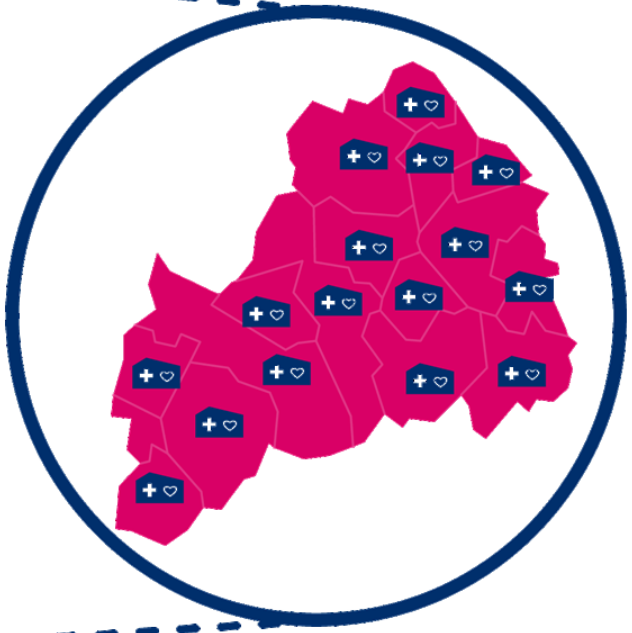

Uusi hyvinvointialuerakenne 1.1.2023

Rakenne nyt

195 22

195 sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiota
+ 22 pelastuslaitosta

Uusi rakenne

22+1

22 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäjää
+ HUS

Soten työnjako 1.1.2023

Valtio
- rahoitus
- ohjaus

22+1
sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäjää + HUS

5 yhteistyöaluetta
työnjako erityistason palveluissa

Julkiset palvelut vahvassa roolissa
Yksityiset ja kolmas sektori täydentävät

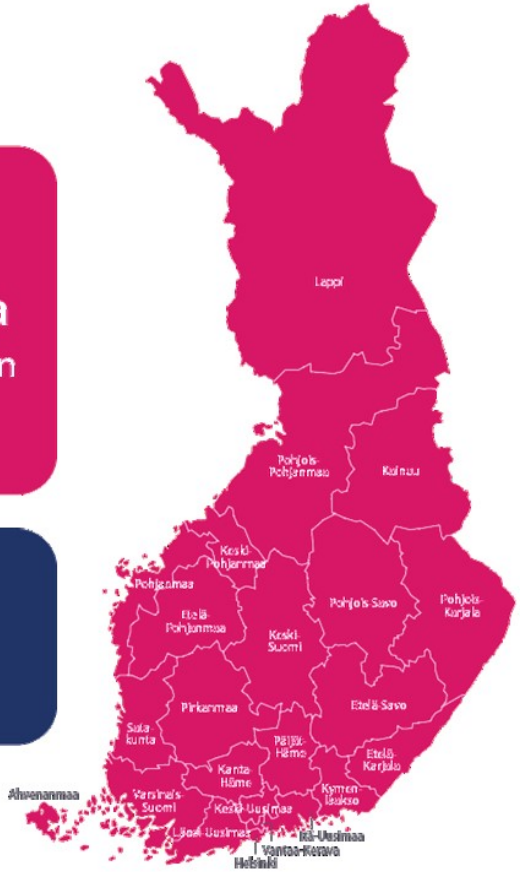

Hyvinvointialueen hallinto

Hyvinvointialueen hallinto

- Hyvinvointialueet ovat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan **itsehallinto**.
- Aluevaltuusto, aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja johtavat hyvinvointialuetta kokonaisuutena ja sen asukkaiden etujen mukaisesti.
- Hyvinvointialueen ylin päättävä toimielin on vaaleilla valittava **aluevaltuusto**. Valtuusto päättää tarkemman organisaatiorakenteen.
- Muut lakisääteiset toimielimet ovat **aluehallitus**, **tarkastuslautakunta** sekä **kansalliskielilautakunta** ja **saamen kielen lautakunta**.
  - Laissa hyvinvointialueesta säädetään hyvinvointialueiden hallinnon ja talouden hoidosta ja tarkastuksesta sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinoista.
  - Sääntely on pitkälti yhdenmukainen kuntalain kanssa. Poikkeuksia mm. rajattu yleinen toimivalta, investointiohjaus, lainanottovaltuusmenettely, toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus ja valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus.

Aluevaltuusto

- Hyvinvointialueella on aluevaltuusto, joka vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa.
- Aluevaltuusto on hyvinvointialueen **korkein päättävä elin**.
- Yksittäisillä edustajilla on mahdollisuus saada haluamiaan asioitaan vireille.
- Valtuusto päätöksillään joko hyväksyy tai hylkää aluehallituksen esitykset.

Aluehallitus ja tarkastuslautakunta

- Aluehallituksessa on vähemmän edustajia kuin valtuustossa.
- Aluehallitus **johtaa hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta**.
- Kaksikielisillä hyvinvointialueilla *(Itä-Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Keski-Pohjanmaa, Kymenlaakso, Pohjanmaa, Vantaa-Kerava, Varsinais-Suomi + Helsinki)* tulee olla myös kansalliskielilautakunta.
  - Lautakunnan jäseniksi valitaan hyvinvointialueen kielivähemmistöön kuuluvia henkilöitä. Lapin hyvinvointialueella tulee olla saamen kielen lautakunta, jonka jäseniksi valitaan saamenkielisiä henkilöitä.
- Muut toimielimet ovat hyvinvointialueen päätettävissä.
- Aluehallituksen sekä tarkastuslautakunnan ja muiden lautakuntien jäsenet valitaan kesäkuussa pidettävässä aluevaltuuston kokouksessa eli **aluehallituksen jäsenet valitsee aluevaltuusto.**

Hyvinvointialuejohtaja

- Hyvinvointialuejohtaja johtaa aluehallituksen alaisena hyvinvointialueen hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.
- Hyvinvointialuejohtajan valitsee aluevaltuusto.
- Hyvinvointialuejohtaja voidaan valita joko toistaiseksi tai määräajaksi ja hän on virkasuhteessa hyvinvointialueeseen.
  - Jos hyvinvointialuejohtajan johtajanvaalissa kukaan ei ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.
- Hyvinvointialueen ja hyvinvointialuejohtajan on tehtävä **johtajasopimus**, jossa sovitaan hyvinvointialueen johtamisen edellytyksistä.

Hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet

- Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.
- Hyvinvointialueelle asetetaan
    - **nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä**
    - **vanhusneuvosto**
    - **vammaisneuvosto**
- Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä
    - Mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä palveluiden kannalta
    - Vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella

Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet

- Asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan.
- Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää:
  - järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja
  - selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueen palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa
  - valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin
  - kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
  - järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun
  - tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.
- Asukkaita on kuultava keskeisesti heidän elämäänsä ja arkiympäristöönsä vaikuttavissa päätöksissä.

Aluevaalit

Aluevaalit

- Hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto, jonka jäsenet ja varajäsenet valitaan aluevaaleilla.
- Aluevaltuuston toimikausi on neljä vuotta ja se alkaa vaalivuoden kesäkuun alusta. Aluevaalit toimitetaan **välittöminä, salaisina ja suhteellisina**. Kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.
- Hyvinvointialue muodostaa yhden vaalipiirin, eikä hyvinvointialuetta jaeta sisäisiin vaalipiireihin.
- Helsingin kaupunki ei ole hyvinvointialue eikä kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen eikä siellä siten toimiteta aluevaaleja.

Aluevaalien aikataulut

- Ensimmäisten aluevaalien vaalipäivä on sunnuntai **23.1.2022.** Tämän mukaisesti vaalien muut tärkeät ajankohdat ovat seuraavat:
  - vaalirahoituslain mukainen kampanja-aika alkaa: 23.7.2021
  - aluevaltuuston koon määräävä hyvinvointialueen asukasluku: 31.8.2021
  - äänioikeusrekisterin tietojen poimintapäivä (millä hyvinvointialueella kukin on äänioikeutettu): 3.12.2021
  - ehdokashakemusten jättäminen aluevaalilautakunnalle: viimeistään 14.12.2021 ennen klo 16
  - aluevaalilautakunnat vahvistavat ehdokasasettelun (ml. ehdokasnumerot): 23.12.2021
  - äänioikeusrekisteri lainvoimainen: 11.1.2022
  - kotiäänestykseen ilmoittautuminen päättyy: 11.1.2022 klo 16
  - ennakkoäänestys kotimaassa: 12.–18.1.2022
  - ennakkoäänestys ulkomailla: 12.–15.1.2022
  - aluevaalilautakunnat vahvistavat aluevaalien tulokset: 26.1.2022
  - valtuustot aloittavat työnsä: 1.3.2022.
- **Aluevaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa vuodesta 2025 alkaen.**